

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

2023-04-19

Remissvar: Rapporten Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet. I akademiens uppdrag ingår att avge yttranden beträffande utredningsförslag.

Rapporten ”Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap” (Ds 2023:3) har remitterats av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. KSLA har följande synpunkter på det remitterade betänkandet.

Bakgrund

KSLA har i rollen som akademi för landsbygden och de areella näringarna tidigare lämnat remissvar på Trafikverkets rapporter om beredskapsflygplatser i utredningar 2021 och 2022. KSLA konstaterade då att Trafikverkets analys hade som huvudfokus att säkerställa snabba och skonsamma sjukvårdstransporter. Detta fokus styrde prioriteringen av sådana flygplatser till de mer tätbefolkade landsdelarna i Sverige. Konsekvensen blev ett nät där stora delar av den svenska landsbygden inte fick tillgång till denna trygghetsskapande infrastruktur. Speciellt gällde detta norra Svealand och Norrlands inland.

KSLA efterlyste i sina remissvar ett bredare perspektiv för att utveckla ett nationellt system av beredskapsflygplatser för hela landet och för fler näringar/syften. Vi föreslog en utformning av flygplatsnätet som vid sidan av sjukvårdstransporter tar höjd för nedanstående behov av räddnings- och beredskapsinsatser:

- *Skogsbrandbekämpning*

Stora samhällsfarliga skogsbränder har under senare år tydliggjort vikten av kombinationen att förebygga och kraftsamla med intensiv flygspaning och snabba insatser från släckande flygplan och

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

helikoptrar. Eftersom risken för skogsbrand generellt ökat på grund av pågående klimatförändring har nu det moderna svenska skogsbrandskyddet kraftfullt uppgraderats för snabba insatser av räddningstjänstförbund på marken, som vid behov agerar i kombination med vattenbombning från inkallade helikoptrar och släckande flygplan.

Det är av yttersta vikt att alla bränder i skog och mark (ca 4-5 000 st/år) upptäcks snabbt. Tidig upptäckt och snabbt larm är helt avgörande för möjligheten att förhindra att en liten brand på några kvadratmeter utvecklas till en samhällsfarlig brand. Detta ställer krav på effektiv flygplatssupport särskilt i glesbefolkade bygder för att stötta insatserna på marken. Det gäller att optimera insatser från luften i en operativ kedja: Spaning→iakttagelse→larm→utryckning av släckningsplan/helikopter →start av vattenbombning→bevakning.

- *Access till service*

Moderna tekniska system i jord- och skogsbruk behöver i ökad grad tillgång till avancerad service 7/24 för att fungera effektivt. Det handlar om specialiserat underhåll, reservdelar, veterinärservice mm.

Den snabba utbyggnaden av vindkraft förstärker ytterligare behoven av kvalificerad service över hela landet.

- *Ökad beredskap på den civila sidan i ett mer osäkert världsläge*

En långsiktig kapacitetsförstärkning inom detta område är under uppbyggnad, vilket ställer krav på ett väl distribuerat nät av beredskapsflygplatser.

Prioriteringar för system av beredskapsflygplatser

KSLA stödjer den generella inriktningen i Ds 2023:3 att ge svensk landsbygd och de areella näringarna tillgång till ett nationellt system av beredskapsflygplatser. Ett sådant bidrar till ökad trygghet och stabilitet i samhället, samt förbättrar förutsättningar för regional utveckling och civil beredskap.

KSLA lämnar vidare nedanstående synpunkter:

- *Nätstruktur*

Förslaget i Ds 2023:3 med 33 flygplatser lokaliserade enligt Fig 8.2 och 8.3 i betänkandet biträds. Vi biträder även förslag till fortsatt analys av komplettering med en beredskapsflygplats i region Gävleborg.

- *Flygplatsservice för regionalt brandspaningsflyg*

Flygspaning inom skogsbrandskyddet genomförs med regionalt upphandlade tjänster från flygklubbar och entreprenadföretag. Flygplansflottan består av mindre maskiner som kan vara av varierande modell och ålder. Beredskapsflygplatser bör i dialog med berörd region ansvara för bränsle, oljor, service och underhåll för de flygplan som

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

ingår i den regionala upphandlingen. På sikt kan även behov att ombesörja laddstolpar och service för eldrivna mindre brandspaningsplan tillkomma.

- *Strukturerad ledningskommunikation (inkl. IT-system) vid räddningsinsatser*

Utredningen föreslår ett nationellt nät med förmåga att ge snabb och säker flygplatservice i en mängd olika räddningssituationer. För att detta samband ska fungera effektivt och säkert krävs utbildning och återkommande övning avseende strukturerad kommunikation mellan räddningsledning, ledningscentraler och flygplatsledning. Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) bör ansvara för detta.

- *Nationell samordningsfunktion*

Med hänsyn till beredskapsflygplatsernas stora betydelse för samhällets säkerhet biträds förslaget att inrätta en särskild statlig funktion för att driva systemets organisering, förvaltning och utveckling. Vi bedömer att Trafikverket eller Sjöfartsverket kan vara aktuella myndigheter att driva denna funktion.

KSLA anser det angeläget att MSB är representerad i ledningen för systemet.

Stockholm, dag som ovan

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Jan Fryk
Akademiens preses

Peter Normark
Akademiens sekreterare och VD